

PERFEȚIONAREA PREDĂRII DISCIPLINII „CONTABILITATEA ÎN ÎNTRINDERILE MICI” ÎN CONTEXTUL NOILOR SNC

Conf. univ. dr. Lidia Cauș, ASEM

Small enterprises have an important role in society in any country, including the Republic of Moldova. In this articole are exposed some proposals related to the improvement of accountancy in small-sized and medium-sized entities, which will lead to the providing of some true and objective information to information users.

În scopul asigurării unui grad relevant de veridicitate a situațiilor financiare, Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) și altor acte normative contabile au fost aprobate noile SNC și Planul general de conturi contabile prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013. Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr.15-08/581 din 18.11.13 prevede aplicarea din 01.01.2014 cu titlu de recomandare a SNC și Planului de conturi contabile, iar din 01.01.2015 cu titlu obligatoriu a acestora. În acest context intervin schimbări în planurile de învățămînt al instituțiilor de învățămînt superior și în conținutul disciplinelor contabile predate în cadrul acestora. În acest articol vom studia mai detaliat particularitățile predării și conținutului disciplinei „Contabilitatea în întreprinderile mici” în contextul noilor reglementări în domeniul contabilității.

Denumirea disciplinei trebuie să fie modificată în „Contabilitatea în entitățile mici și mijlocii”. Acest fapt poate fi argumentat prin prevederile Standardului Internațional de Raportare Financiară pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities), care prevede noțiunea de întreprindere mică și mijlocie. La fel și Codul Fiscal în cap.7¹ prevede regimul fiscal pentru agenții economici subiecți ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, în care se încadrează întreprinderile care nu sînt înregistrate ca plătitori de taxă pe valoare adăugată, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier) și întreprinzătorilor individuali. Modificarea denumirii disciplinei va ajusta aria de studiu al particularităților în modul de ținere a evidenței contabile la entitățile mici și mijlocii.

Conform noilor reglementări contabile pentru entitățile mici sunt prevăzute **Indicațiile metodice privind contabilitatea pentru persoanele fizice** care desfășoară activitate de întreprinzător, fiind elaborate în baza Legii contabilității și a Codului fiscal. Aceste indicații metodice

înlocuiesc aplicarea regulilor și normelor contabile distincte pentru întreprinderile ce foloseau sistemul contabil în partidă simplă în baza SNC 62 „Contabilitatea în partidă simplă” și parțial pentru întreprinderile micului business ce foloseau sistemul contabil simplificat în partidă dublă în baza SNC 4 „Particularitățile contabilității la întreprinderile micului business”.

În cadrul disciplinei „Contabilitatea în entitățile mici și mijlocii” trebuie de modificată structura și conținutul programei analitice, cursului de lecții, studiilor de caz, testelor de examinare. Trebuie de exclus tema ”Particularitățile contabilității la întreprinderile micului business conform sistemului contabil simplificat în partidă dublă” și studiile de caz aferente acestei teme.

În cadrul disciplinei „Contabilitatea în entitățile mici și mijlocii” trebuie să fie ajustate termenologia la noile SNC, de exemplu: noțiunea „politică de contabilitate” se înlocuiește cu „*politici contabile*”; „raport financiar anual” cu „*situații financiare anuale*”; „raport financiar” cu „*situații financiare*”; „activ pe termen lung” cu „*activ imobilizat*”; „activ nematerial” cu „*imobilizare necorporală*”; „activ material pe termen lung” cu „*imobilizare corporală*”; „uzura mijloacelor fixe” cu „*amortizarea mijloacelor fixe*”; „activ curent” cu „*activ circulant*”; „mijloace bănești” cu „*numerar*”; „creanțe pe termen scurt” cu „*creanțe curente*”; „capital statutar” cu „*capital social*”; „profit global” cu „*marjă brută*”, datorii pe termen scurt” cu „*datorii curente*”; „valoare de intrare” cu „*cost de intrare*”; „consumuri și cheltuieli” cu „*costuri*” etc.

Indicațiile metodice privind contabilitatea pentru persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător stabilesc reguli de ținere a contabilității pentru **persoanele fizice-întreprinzători** ce desfășoară activitate de întreprinzător, aplică metoda de casă, nu sînt plătitori ai taxei pe valoarea adăugată sau titulari ai patentei de întreprinzător. În cadrul persoanelor fizice-întreprinzători se includ *gospodăriile țărănești (de fermieri), întreprinzătorii individuali și alte persoane fizice*. În contextul acestor indicații metodice activitatea de întreprinzător reprezintă activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor desfășurată de către persoana fizică-întreprinzător în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lui, pe riscul propriu și sub răspunderea lui patrimonială, pentru obținerea veniturilor.

Conform noilor prevederi ale Legii contabilității sunt următoarele sisteme de ținere a contabilității și de prezentare a situațiilor financiare:

- sistemul contabil în partidă simplă,
- sistemul contabil în partidă dublă, cu prezentarea situațiilor financiare simplificate,
- sistemul contabil în partidă dublă, cu prezentarea situațiilor financiare complete.

Prin urmare se exclude sistemul contabil simplificat în partidă dublă care prevedea reflectarea faptelor economice în baza dublei înregistrări, principiului contabilității de angajamente, cu aplicarea variantelor simplificate ale planului de conturi contabile, registrelor contabile și prezentarea rapoartelor financiare simplificate. Acest sistem putea fi aplicat de entitățile care nu depășeau limitele a două din următoarele trei criterii pentru perioada de gestiune precedentă: totalul veniturilor din vânzări nu depășea limita de 15 mil. lei; totalul bilanțului contabil nu depășea limita de 6 mil. lei; numărul mediu scriptic al personalului în perioada de gestiune nu depășea 49 de persoane. Modul de ținere a contabilității conform sistemului contabil simplificat în partidă dublă era reglementat de prevederile SNC 4. Entitățile puteau utiliza variante de ținere a registrelor contabile recomandate de SNC 4: în baza Registrului-jurnal de evidență a operațiilor economice sau cu utilizarea Borderourilor de evidență a operațiilor economice pe conturi (grupe de conturi) contabile.

Sistemul contabil în partidă simplă reprezintă sistemul contabil care prevede reflectarea unilaterală a faptelor economice utilizînd înregistrarea conform metodei „intrare-ieșire” fără aplicarea conturilor contabile și întocmirea situațiilor financiare. *Metoda de casă* reprezintă metoda conform căreia veniturile sînt recunoscute în perioada fiscală în care au fost încasate sau primite sumele în numerar sau compensările în altă formă, iar cheltuielile – în perioada în care acestea au fost efectiv achitate, cu excepția amortizării mijloacelor fixe și proprietății

nemateriale. Astfel, a fost îngustată semnificativ aria de aplicare a sistemului contabil în partidă simplă, fără prezentarea situațiilor financiare, în special doar pentru gospodăriile țărănești, întreprinzătorii individuali, pînă la înregistrarea ca plătitori ai TVA, persoanele fizice care acordă servicii profesionale.

Sistemul contabil în partidă dublă cu prezentarea situațiilor financiare simplificate poate fi folosit de entitățile care corespund următoarelor criterii pentru perioada de gestiune precedentă:

- numărul mediu scriptic al salariaților nu depășește 9 persoane;
- veniturile din vânzări nu depășesc 3 mln. lei;
- valoarea contabilă a activelor la data raportării nu depășește 3 mln. lei.

Conform vechilor reglementări acestea reprezentau criteriile de atribuire la sistemul contabil în partidă simplă, fiind restrînse condițiile de prezentarea a situațiilor financiare simplificate de către entități conform noilor reglementări contabile.

Sistemul contabil în partidă dublă cu prezentarea situațiilor financiare complete poate fi folosit de alte entități decît cele menționate mai sus, inclusiv: cota în capitalul social a proprietarului, care nu este subiect al sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, depășește 35%, companii fiduciare, importatoare de mărfuri supuse accizelor, casele de schimb valutar și lombardurile, organizațiile de microfinanțare, de economii și împrumut, etc.

Entitatea care are dreptul să utilizeze sistemul contabil în partidă simplă poate aplica sistemul contabil în partidă dublă, iar agenții economici care are dreptul să prezinte situații financiare simplificate pot prezenta situații financiare complete, cu specificarea în Politicile contabile ale întreprinderii.

În conformitate cu noile prevederi ale Legii contabilității entitățile întocmesc și prezintă situații financiare anuale, care pot fi:

- *situații financiare complete*: bilanțul; situația de profit și pierdere; situația modificărilor capitalului propriu; situația fluxurilor de numerar; notele la situațiile financiare; nota explicativă;
- *situații financiare simplificate*: bilanțul; situația de profit și pierdere; nota explicativă.

Entitățile mici și mijlocii la momentul tranziției la noile reglementări contabile vor trebui să modifice politicile contabile, specificînd data trecerii la noile prevederi, sistemul contabil ales de ținere a contabilității și prezentare a situațiilor financiare și criteriile de atribuire pentru perioada de gestiune precedentă.

Persoanele fizice-întreprinzători țin contabilitatea conform sistemului în partidă simplă conform Codului fiscal și Indicațiilor metodice. Astfel, a fost limitată semnificativ aria de aplicare a sistemului contabil în partidă simplă, fără prezentarea situațiilor financiare, în special doar pentru gospodăriile țărănești, întreprinzătorii individuali, pînă la înregistrarea ca plătitori ai TVA, persoanele fizice care acordă servicii profesionale. În conformitate cu Indicațiile metodice persoana fizică-întreprinzător contabilizează veniturile și costurile legate de activitatea de întreprinzător în *Registrul-jurnal de venituri și cheltuieli*. Reșind din noua termenologie denumirea acestui registru trebuie modificată în Registrul-jurnal de venituri și costuri. În Registrul-jurnal sumele veniturilor și costurilor se totalizează la finele anului sau, după caz, pe fiecare lună sau trimestru cu total cumulativ de la începutul perioadei de gestiune.

Contabilitatea în entitățile mici numite persoane fizice-întreprinzător poate fi ținută: nemijlocit de către persoana fizică-întreprinzător; de serviciul de contabilitate (contabil titular); de o firmă de consultanță, societate de audit sau de un auditor-întreprinzător individual. Responsabilitatea pentru ținerea contabilității revine persoanei fizice-întreprinzător. Pentru entitățile mici Legea contabilității în art.19 "Documente primare" prevede că, în lipsa funcției de contabil-șef, pe documentele de casă, bancare și de decontare, datoriile financiare, comerciale și calculate se aplică semnătura conducătorului sau a altei persoane împuternicite, reiese că în acest caz va fi aplicată o singură semnătură.

Persoana fizică-întreprinzător are obligația să întocmească documente primare, registre contabile, dări de seamă fiscale și alte rapoarte prevăzute de legislație. Documentele primare aferente veniturilor și costurilor se întocmesc în timpul efectuării operațiunii, iar dacă aceasta este imposibil – nemijlocit după efectuarea operațiunii, conform formularelor tipizate sau formularelor elaborate de sine stătător, care vor conține elementele obligatorii prevăzute de Legea contabilității. Persoana fizică-întreprinzător este obligată să utilizeze documente primare cu regim special în cazurile stabilite de art.20 din Legea contabilității, și anume: înstrăinarea activelor cu transmiterea dreptului de proprietate; prestarea serviciilor; transportarea activelor în cadrul entității dezintegrate din punct de vedere teritorial și în afara entității fără transmiterea dreptului de proprietate; achiziționarea activelor și serviciilor de la furnizori – cetățeni; transmiterea activelor în leasing, arendă, locațiune. Păstrarea și arhivarea documentelor contabile la aceste entități se efectuează conform regulilor generale stabilite pentru toate entitățile de Legea contabilității.

Veniturile persoanei fizice-întreprinzător cuprind: venituri din vânzarea bunurilor; venituri din prestarea serviciilor; avansuri încasate; despăgubiri de asigurare; dobânzi aferente împrumuturilor acordate și altor investiții; comisioane; alte venituri obținute din activitatea de întreprinzător. În componența veniturilor persoanei fizice-întreprinzător nu se includ: sumele încasate în numele terților din contractele de intermediere (de exemplu, comision, mandat) și creditele și împrumuturile primite.

Cheltuielile persoanei fizice-întreprinzător cuprind: cheltuieli privind stocurile și serviciile prestate de terți; cheltuieli privind amortizarea mijloacelor fixe și proprietății nemateriale utilizate în activitatea de întreprinzător; cheltuieli privind remunerațiile, îndreptate spre achitare; contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și prime de asigurare obligatorie de asistență medicală ale angajatorului și a persoanei fizice-întreprinzător; plăți de asigurare obligatorie a patrimoniului și personalului; dobânzi și comisioane aferente creditelor și împrumuturilor primite în scopul activității de întreprinzător; avansuri achitate; alte cheltuieli legate de activitatea de întreprinzător. În componența cheltuielilor persoanei fizice-întreprinzător nu se includ: cheltuielile privind procurarea terenurilor; cheltuielile legate de achiziționarea sau crearea proprietății pentru care se calculează amortizarea; împrumuturile acordate, depozitele bancare și alte investiții financiare; cheltuielile personale care nu sînt legate de activitatea de întreprinzător.

Dacă cheltuielile suportate de către persoana fizică-întreprinzător includ cheltuielile aferente activității de întreprinzător îmbinate cu cheltuielile personale ale proprietarului, în contabilitate se fac înregistrări numai atunci cînd cheltuielile aferente activității de întreprinzător le depășesc pe cele personale și numai în acea parte a cheltuielilor care se refera la desfășurarea activității de întreprinzător. Persoana fizică-întreprinzător repartizează cheltuielile în funcție de destinație și modul în care au fost efectuate.

Costul de intrare a mijloacelor fixe și proprietății nemateriale procurate sau create înainte de începerea activității de întreprinzător, se determină cu scăderea sumei amortizării care ar fi fost calculată pînă la începerea folosirii obiectelor respective în activitatea de întreprinzător. Amortizarea mijloacelor fixe și proprietății nemateriale care se folosesc în activitatea de întreprinzător, se calculează conform modului prevăzut în legislația fiscală: Codul fiscal, Regulamentul privind evidența și calcularea mijloacelor fixe în scopuri fiscale. Suma amortizării calculate pentru perioada de gestiune se reflectă ca costuri în Registrul-jurnal.

Persoana fizică-întreprinzător are obligația să efectueze inventarierea generală a patrimoniului la începutul activității, cel puțin o dată pe an și la încetarea activității. Inventarierea patrimoniului se efectuează de către persoana sau comisia numită de persoana fizică-întreprinzător. La inventarierea patrimoniului se întocmește lista de inventariere, în care mijloacele fixe și proprietatea nematerială se reflectă în expresie cantitativă și valorică, stocurile efectiv existente – doar în expresie cantitativă, iar numerarul – la valoarea nominală. Lista de inventariere se semnează de către persoana sau membrii comisiei care a efectuat inventarierea și se aprobă de către persoana fizică-întreprinzător.

Persoana fizică-întreprinzător nu aplică conturile contabile și nu întocmesc situații financiare, dar întocmesc dări de seamă fiscale, privind asigurările sociale și primele de asigurare medicală de stat obligatorii și alte rapoarte în termenele și conform formularelor și regulilor stabilite de legislație.

Contabilitatea în entitățile mici și mijlocii este specifică și implică particularități în cadrul acestora. Propunerile privind perfecționarea predării și conținutului disciplinei "Contabilitatea în întreprinderile mici" în contextul noilor reglementări în domeniul contabilității vor conduce la perfecționarea planului de învățământ al instituțiilor de învățământ superior, la furnizarea unor servicii calitative în procesul educațional și ca urmare la performanța sistemului de învățământ.

Bibliografie:

1. Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 / Monitorul Oficial nr.90-93 din 29.06.2007.
2. Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997 / Contabilitate și audit nr.1, 2014.
3. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate din 06.08.2013 / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.177-181 din 16.08.2013.
4. Ordinul Ministerului Finanțelor nr.119 privind aprobarea Planului general de conturi contabile din 06.08.2013 / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.177-181 din 16.08.2013.
5. Indicațiile metodice privind contabilitatea pentru persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător / Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.233-237 din 22.10.2013.